

Osobowość prawna ZOZ-u a ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654, „UDL”), która zastąpiła poprzednio obowiązującą ustawę z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 z późn. zm., „Ustawa o ZOZ”), wprowadziła istotne zmiany w wykonywaniu działalności leczniczej, w tym w zakresie funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Jedną z takich zmian jest brak przepisu regulującego kwestię osobowości prawnej istniejących samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej („SP ZOZ”), które zgodnie z uprzednio obowiązującym art. 35b ust. 3 Ustawy o ZOZ osobowość prawną uzyskiwały w momencie wpisu do rejestru do Krajowego Rejestru Przedsiębiorców. Brak takiego jednoznacznego przepisu w UDL rodzi podstawowe pytanie co do statusu prawnego SP ZOZ po dniu 1 lipca 2011 roku, w którym UDL weszła w życie, tzn. czy brak takiego jednoznacznego przepisu w UDL wpłynął na sytuację prawną SP ZOZ, w szczególności czy SP ZOZ utraciły osobowość prawną z dniem 1 lipca 2011 roku. Z drugiej strony, w UDL nie ma również przepisu, który jednoznacznie regulowałby utratę przez SP ZOZ osobowości prawnej.

Pytania te są istotne w świetle art. 33, 37 w zw. z art. 35 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16 poz. 93 z późn. zm.), zgodnie z którymi osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną, a jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Powstanie, ustrój i ustanie osób prawnych określają właściwe przepisy. Osobowość prawna nie może być zatem

domniemana, lecz musi jednoznacznie wynikać z normy prawnej, co potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego.

W obecnej sytuacji w kwestii statusu prawnego SP ZOZ prezentowane są następujące poglądy:

– SP ZOZ nie utraciły osobowości prawnej z dniem 1 lipca 2011 roku, ponieważ nie zostały wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego, a w UDL brak jest przepisu regulującego utratę przez nie osobowości prawnej;

– SP ZOZ od dnia 1 lipca 2011 roku stały się tzw. ułomnymi osobami prawnymi, tzn. jednostkami organizacyjnymi niebędącymi osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną i do których odpowiednio stosuje się przepisy o osobach prawnych;

– SP ZOZ z dniem 1 lipca 2011 roku utraciły osobowość prawną i nie mogą być traktowane nawet jako ułomne osoby prawne.

Wątpliwości dotyczące statusu prawnego SP ZOZ mają nie tylko wymiar teoretyczny, ale przede wszystkim praktyczny. Powstaje bowiem pytanie, czy po wejściu w życie UDL SP ZOZ pozostały jednostkami, które mogą być podmiotami praw i obowiązków oraz we własnym imieniu dokonywać czynności prawnych, np. czy po 1 lipca 2011 roku SP ZOZ w dalszym ciągu może samodzielnie zawierać umowy kredytowe, umowy na dostawę leków, umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia, pozywać i być pozywany, ponosić odpowiedzialność w związku z prowadzoną działalnością. Jeżeli uznamy, że SP ZOZ utraciły osobowość prawną z dniem 1 lipca 2011 roku, może to doprowadzić do poważnych utrudnień w wykonywaniu działalności leczniczej przez SP ZOZ, ponieważ w takim przypadku SP ZOZ będą zwracały się do jednostek samorządu terytorialnego o stosowne upoważnienie do działania.

Ochrona zdrowia

Niewykluczone, że w przypadku uznania, że SP ZOZ nie mają przymiotu osoby prawnej, sytuacja ta zmusi je do połączenia. Zgodnie z art. 67 ust. 3 UDL w przypadku połączenia istniejących SP ZOZ poprzez utworzenie nowego SP ZOZ, z dniem wpisania SP ZOZ powstałego w wyniku połączenia do Krajowego Rejestru Sądowego zakład ten wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem były łączące się zakłady, bez względu na charakter prawny tych stosunków, oraz uzyskuje osobowość prawną.

Mając na uwadze, jak wiele kontrowersji powstało wokół statusu prawnego SP ZOZ po wejściu w życie UDL, najwłaściwszym rozwiązaniem w tej sytuacji wydaje się

wprowadzenie do UDL jednoznacznego przepisu regulującego to zagadnienie, aby nie dopuścić do rozbieżnej praktyki w traktowaniu SP ZOZ i sparaliżowania działalności leczniczej prowadzonej przez SP ZOZ, a przede wszystkim – aby usunąć stan niepewności prawnej.

**Dr. iur. Katarzyna Zbierska LL.M. IP
(Augsburg),**

*Senior Associate w kancelarii Kochański,
Zięba, Rapala i Partnerzy Sp. J.
Specjalizuje się w prawie własności
intelektualnej, prawie farmaceutycznym,
prawie ochrony danych osobowych
oraz ochrony dóbr osobistych.*

